

VLADIMIR MIHAJLOVIČ:

A. P. ČEHOV.

ČRTICA IZ RUSKE KNJIŽEVNOSTI.

ri velike pisatelje šteje današnja Rusija, ki so si pridobili nenavadno veljavo ne le v ožji domovini, ampak tudi po širnem svetu: Tolstega, Gorkega in Čehova.

Tolstoj in Gorkij sta znana po svojih obširnih romanih, kjer jima nudi bogato razpleteno dejanje dovolj prilike, da zastopata bolj ali manj jasno začrtano tendenco. A ne tako Čehov. On je v prvi vrsti novelist; kot tak si je pridobil svetovno slavo in kot tak stoji na častnem mestu v modernem ruskem slovstvu.

Ker stoji Čehov sedaj ravno v najrodovitnejši dobi svoje delavnosti, še pač davno ni mogoče reči, kako se bode končala. A njegovo dosedanje delovanje zasluži, da se поближе seznanimo z njim.

* * *

A. P. Čehov se je rodil l. 1860. Dovršivši gimnazijo v svojem rojstnem mestecu Taganrogu ob Azovskem morju, se je vpisal kot slušatelj zdravniških ved na moskovskem vseučilišču.

Njegova dijaška leta so bila polna bede in pomanjkanja — kakor je navadno pri večini genialnih in nadebudnih eksistenc. Razen za samega sebe je moral skrbeti tudi za celo svojo rodbino. Zaraditega je že v tej dobi tako neumorno deloval na polju ruskega slovstva, da si je nakopal nevarno

pršno bolezen, ki ga še sedaj ni zapustila. Pisal je šaljive črtice za humoristične in satirične liste „Strekoza“, „Budilnik“ in „Osolkolki“, dokler se mu niso odprli tudi veliki dnevnik, pred vsemi „Novoje Vremja“ in „Peterburgskaja Gazeta“. Sčasom pa je postal tudi sotrudnik velikih revij in mesečnikov; posebno „Russkaja Mysl“ priobčuje mnogo njegovih proizvodov. Svoje črtice, novele, povesti in drame je izdal v večjih zbirkah; sedaj pa se že dobiva polno izdanje njegovih del v založbi Marksovi v Petrogradu.

A. P. Čehov.

Čehov se — zajedno z Gorkim — razločuje od večine sodobnih ruskih slovstvenikov. Dočim hodijo ti po starih, sporočanih potih in se sami karakterizirajo z nesamostojnostjo in epigonstvom, polnim sumničenja in mržnje do vsake poteze krepke, značilne osebnosti, — ali z duševno in moralno raztrganostjo, ki se sama odreka vsaki slovstveni vrednosti, je delovanje teh dveh

pisateljev bogato novih momentov, ki raztezajo obseg književnosti z ozirom na vsebino in na obliko. V celoti pa se bojuje njuna Muza proti zmešnjavam sodobnega duševnega življenja; prilagodila se je potrebam časa in dozorujočim teoretičnim in praktičnim živlenskimi vprašanjem.

Gotovo je tudi Čehov mnogo pripomogel k temu, da se vrača rusko slovstvo, ki je bilo izgubilo v zadnjem poldrugem desetletju malone ves značaj in vse svoje tipične lastnosti, dandanes v lastno smer in

še ni prišel. V njegovih delih vidimo le razkrojitev sedanje duševne in moralne atmosfere in hrepenenje po ločitvi od nje.

V tem oziru ga spoznavamo kot glasnika tistega dela ruske kulturne družbe, ki je sklenila, da pojde izven splošne otrpelosti po trnjevi poti samotnega iskanja, čeprav se ta pot konča večinoma le ob tragičnem samospoznanju človeka — „qui a voulu“, — ki je hotel — kakor pravi državni svetnik Sorin v drami „Utva“.

Sploh so drame A. P. Čehova v tem oziru posebno značilne. Poleg svoje pesniške vrednosti tvorijo zares nekak dokument sedanje dōbe z vsemi njenimi nedostatki. V njih

Čehova nikakor ne spoznavamo kot pesimista, kar se mu je že očitalo; kot nepristranski opazovavec in spoznovavec človeškega srca in življenja stopa pred nas in ne trpi, da bi se zamenjavali iluzija in resnica, četudi mu nato ostaja le prečesto zgolj neutešeno hrepenenje.

Iz zbirke „V mraku“ prinašamo kot majhen primer črtico „Strugar Petrov“, v kateri popisuje Čehov dušno otopenost alkoholika. Kdor čita poleg teh vrstic še Prijateljve „Momente iz spisov Čehova“ in njihov predgovor, si bode lahko ustvaril dovolj samostojne nazore o tem veleznamenitem zastopniku moderne ruske beletristike.

IZ ČRTIC A. P. ČEHOVA.

STRUGAR PETROV.

IZ RUŠČINE PREVEL VLADIMIR MIHAJLOVIČ.

Strugar Grigorij Petrov, ki je že davno znan kot najboljši mojster in največji nepridiprav v celem Galičinskem okrožju, se vozi s svojo staro, bolno ženo v bolnico.

Pot je dolga, skoro trideset vrst, a pri tem tako težavna, da bi moral obupati tudi najizkušenejši voznik, nikar pa takšen lenuh, kakršen je strugar Grigorij. Oster, leden veter mu brije v obraz, in povsod, kamorkoli pogleda, se dvigajo takšni oblaki snega, da v resnici ni lahko povedati, če prihaja od zemlje ali od nebes.

Zavoljo meteža se tudi ne razločijo polja, niti brzojavni drogovi, niti gozdi; a če se zaleti burja posebno besno v Petrova, potem ne vidi niti konjskega jarma pred seboj. Stara, slabotna kobilica se komaj ziblje,

strugar pa bi prišel rad hitro dalje. Nemirno se poriva po svojem sedežu semtertja in pritiska konjička v enakomernih odmorih z bičem po suhem hrbtu.

„Slišiš, Matrjona, ne jokaj . . .“ — mrmra polglasno. „Ko prideva z božjo pomočjo v bolnico, ti bode to takoj . . . Pavel Ivanič ti bode dal kapljice, ali ti bode ukazal puščati kri, ali pa bode njegova milost izvolila, podrgniti te s kakšnim špiritom . . . pa bo šla bolečina iz boka. Pavel Ivanič se bode potrudil . . . Kričal bo morda nad mano, ali teptal z nogo, a potrudil se bo vendarle . . . Izvrsten gospod! Tako prijazen mož, Bog mu daj zdravje! . . . Kakor hitro prideva tja, bo skočil iz svojega stanovanja in me začel zmerjati: Kako? Zakaj? Zakaj nisi prišel o pravem času? Ali sem pes, da se moram celi dan truditi z vami, vražji ljudje? Zakaj nisi prišel zjutraj? Marš! Glej, da se po-